

TERVOLA

**Tervolan kunta
Arviointikertomus 2024**

Sisällys

1	Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
1.1	Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi	2
1.2	Tavoitteiden toteutumisen arviointi	3
1.2.1	Strategiset tavoitteet	3
2	Toiminnalliset tavoitteet	3
2.1	Painopistealueiden tavoitteiden toteutuminen	3
2.1.1	Kunnanhallitus	4
2.1.2	Sivistyslautakunta	4
2.1.3	Tekninen lautakunta	4
2.1.4	Maaseutulautakunta	5
3	Talouden strategiset tavoitteet	5
4	Tuloskehitys ja investoinnit	5
5	Henkilöstö	6
6	Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi	6
7	Sidonnaisuusilmoitukset- ja rekisteri	6
8	Yhteenveto	6
9	Allekirjoitukset	6

Alkusanat

Tarkastuslautakunta esittää tässä arviointikertomuksessa arvionsa siitä, ovatko Tervolan kunnanvaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta esittää arvionsa myös tuloksellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta toiminnan järjestämisessä.

Arvioinnissa lähtökohdaksi on otettu Tervolan kunnanvaltuuston 14.12.2023 hyväksymä talousarvio. Talousarviossa valtuusto hyväksyi kunnan sekä eräiden keskeisten konserniyhteisöjen tavoitteet vuodelle 2024.

Arviointi perustuu ensisijaisesti tietoihin, jotka esitetään Tervolan kunnanhallituksen 24.3.2025 allekirjoittamassa tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunta on hankkinut seurantatietoa toimielinseurannalla sekä vastuuhenkilöiden kuulemisilla.

1 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan tehtävät on määritelty kuntalain 121 §:ssa. Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä.

Tervolan kunnanvaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan vuosiksi 2021–2024 seuraavat henkilöt:

Jäsen	Henk.koht. varajäsen
Matti Vaajoensuu, puheenjohtaja	Juhani Lampela
Juha Volotinen, varapuheenjohtaja	Martti Lehtinen
Arja Heikkinen	Lea Kokkonen
Paula Karjalainen	Toini Juntunen
Maija-Liisa Ekorre	Hilkka Ollikkala

Kunnanvaltuusto valitsi 14.11.2024 pidetyssä kokouksessa § 56 tilintarkastusyhteisöksi vuosille 2024–2025 KPMG Oy:n, päävastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Juha Väärälän, joka on toiminut lisäksi tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Tarkastuslautakunta on syksyllä 2024 laatinut arviointisuunnitelman toimikaudekseen. Arviointisuunnitelman mukaisena painopistealueena vuodelle 2024 on ollut *kunnanhallitus*.

Arvioinnin suorittamiseksi lautakunta on kokoontunut vuonna 2024 yhteensä 7 kertaa ja käsitellyt 42 pykälää.

Kokouksissa on kuultu seuraavia henkilöitä:

- Kunnanjohtaja Mika Simoska
- Kunnanhallituksen puheenjohtaja Eero Ylimartimo
- Kirjastotoimenhoitaja Kati Pyhtilä
- Yksilövalmentaja Katja Leinonen
- Hallintojohtaja Sari Tervaniemi
- Sivistysjohtaja Tarja Leinonen
- Tervolan Energia ja Vesi Oy toimitusjohtaja Reijo Sorvoja
- Elinkeinokoordinaattori Henri Mattinen

Keväällä 2025 on lisäksi kuultu Tervolan Vuokratalot Oy isännöitsijä Hanna Pesosen sekä ICT-suunnittelija Samuli Toratin ajankohtaiskatsaukset.

1.1 Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Vuotta 2023 koskeva arviointikertomus on tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti merkitty tiedoksi kunnanvaltuustossa 13.6.2024. Kunnanhallitus on pyytänyt valtuuston edellyttämät selvitykset arviointikertomuksen johdosta ja saattanut ne valtuuston käsiteltäväksi 16.9.2024. Selvitykset on merkitty tiedoksi valtuustossa 26.9.2024.

1.2 Tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tervolan kunnan vuosi 2024 oli taloudellisesti ennakoitua parempi. Vuosikatteeksi arvioitiin 1,0 miljoonaa euroa toteuman ollessa noin hieman vajaa 3,2 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos oli 2,2 miljoonaa euroa sekä varausten ja rahastojen muutosten jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui vajaa 2,4 miljoonaa euroa.

Ylijäämään vaikutti verotulojen sekä osakkuussähkön tuoton arvioitua suuremmat toteumat.

1.2.1 Strategiset tavoitteet

Tervolan kunnanvaltuusto oli kokouksessaan 16.6.2022 hyväksynyt Tervolan kunnan Viihtyisä, elinvoimainen Tervola - Tervolan kuntastrategia 2022–2030.

Tervolan kunnan strategiset suunnat ja tavoitteet ovat:

1. Panostamme viihtyvyyteen
 - Viihtyisä Tervola kaikille
2. Lisäämme Tervolan houkuttelevuutta, vetovoimaisuutta ja elinkeinorakenteemme monipuolisuutta.
 - Elinvoimainen, vetovoimainen ja pitovoimainen maaseutupitäjä.
3. Panostamme kuntalaisten ja työntekijöiden hyvinvointiin ja turvallisuuteen kehittämällä Tervolan palveluja ja kumppanuuksia.
 - Toimivat palvelut ja hyvinvoivat kuntalaiset ja työntekijät kaikissa eri elämäntilanteissa.
4. Panostamme paikallisuuteen, vastuullisuuteen ja Tervolan brändin vahvistamiseen kunnan toiminnassa.
 - Paikallisen osaamisen ja tuotannon arvostaminen.
5. Tuotamme monikanavaista viestintää.
 - Kuntalaiset, kumppanit ja muut tahot saavat tietoa Tervolan kunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista positiivisen ja osallistavan viestinnän kautta.

Kokonaiskehitystä kuvaa työllisyyden ja väestön muutokset. Työllisyys on kehittynyt seuraavan taulukon mukaisesti

Työttömien osuus työvoimasta	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Muutos (%yks.)
Tervola	12,1	12,7	11,4	10	9,4	8,5	-0,9
Lappi	11	14,7	12,6	10,5	10,2	10,6	0,4
Koko maa	9,2	13	11,4	9,5	11,2	12	0,8

Kunnan väkiluku oli vuoden 2024 päättyessä 2 822 eli 9 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

2 Toiminnalliset tavoitteet

2.1 Painopistealueiden tavoitteiden toteutuminen

Kunnanhallituksen toiminnallisia tavoitteita vuodelle 2024 olivat:

Viihtyisä Tervola kaikille

- Ylläpidetään julkisen liikenteen tasoa
- Asiointipisteen kehittäminen
- Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto

Elinvoima

- Yritystonttien markkinointi
- Yritystukien myöntäminen yrittäjille
- Nuorten kesätyöllistäminen
- Kylien viihtyisyyttä lisääviin hankkeisiin myönnettävän avustuksen ja osallistavan budjetoinnin markkinointi

Hyvinvointi

- Kehityskeskustelut henkilöstölle
- Työhyvinvointikoulutuksen tai henkilöstötapahtuman järjestäminen koko henkilöstölle
- Säännölliset osastopalaverit
- Kehitetään kunnan vetovoimaa työnantajana

Paikallisuus

- Yrittäjäkahvien järjestäminen säännöllisesti
- Hankintojen suuntaaminen lähialueille säädösten mahdollistamissa rajoissa

Positiivinen ja osallistava viestintä

- Tervolan kunnan tunnetuksi tekeminen kuntarajojen ulkopuolelle
- Kunnan viestinnän ulkopuolisia tahoja mukaan kunnan viestintään ja markkinointiin sopimusperusteisesti
- Kuvapankin toteuttaminen viestinnän tueksi

2.1.1 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen alaisten tulosalueiden käyttötalous toteutui suunnitellusti, ja tavoitteisiin päästiin pääsääntöisesti. Vuoden aikana tehtiin merkittäviä toimenpiteitä, kuten valmistautumista työllisyyspalvelu-uudistukseen ja osallistavan budjetoinnin käyttöönotto, jonka prosessia kehitettiin kerättyjen kokemusten perusteella. Kesätyöllistäminen toteutettiin kesätyösetelimallilla, ja erilaisia hankkeita, kuten Kätkän INFRA- ja Tervolan virkistysaluehanke, vietiin onnistuneesti eteenpäin. Koulutuksiin panostettiin Eduhousen alustalla ja työhyvinvointikoulutuksilla. Haasteina olivat muun muassa Maaseudulta Käsini -messujen kävijätavoitteen jääminen huonosta säästä johtuen sekä asiointikuljetusten hankinnan keskeytyminen määrärahojen riittämättömyyden takia.

Toimintakate oli -2,1 miljoonaa euroa ollen vajaa 500 tuhatta euroa alle talousarvion.

2.1.2 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta on hallinnut taloutta esimerkillisesti. Oppilasmäärä on pysynyt vakaana, ja kyläläisten aktiivisuus on mahdollistanut Louen koulun sulkemisen lykkäämisen. Talousarvio on pitänyt, ja lisärahoitusta on saatu hankerahoituksen kautta. Varhaiskasvatuksessa on panostettu vuorohoidon kehittämiseen ja Heikkelin kiinteistöstä on saatu uusia tiloja varhaiskasvatukselle. Louen koulun toiminta jatkuu vuoden 2023 uhkakuvasta huolimatta lukukautena 2025–2026.

Toimintakate oli – 5,8 miljoonaa euroa, joka on 342 tuhatta euroa alle talousarvion.

2.1.3 Tekninen lautakunta

Tekninen toimi saavutti pääosin taloudelliset tavoitteensa. Toimintatuottojen ylitys johtui pääasiassa keskuskeittiön vuokratuotoista ja kiinteistöjen vuokrien indeksitarkistuksista, kun taas toimintakuluja nostivat Heikkelistä ostetut ja Paakonkarista vuokratut osakkeet sekä lämpökeskuksen tulipalon aiheuttamat polttoaine- ja korjauskustannukset. Kiinteistöjen lämmitys- ja sähkötaloudet pysyivät maltillisina.

Kaavoituksessa palvelujen ostot jäivät odotettua pienemmiksi ja yksityisten teiden kunnossapitoon käytettiin noin 197 tuhatta euroa. Vuoden aikana tehtiin tavanomaista enemmän kaavateiden ja maa-alueiden kunnossapitoa sekä kunnostettiin uimarantoja ja veneenlaskupaikka. Henkilöstömuutoksina täytettiin siivouspalveluesimiehen virka, vakinaistettiin rakennusinsinöörin virka ja muutettiin rakennuttajainsinöörin virka määräaikaiseksi. Kunnossapitotöitä on tarkoitus jatkaa tulevana vuonna korjaustarpeen ollessa huomattava.

Toimintakate oli -1,3 miljoonaa euroa eli vajaa 300 tuhatta euroa alle talousarvion.

2.1.4 Maaseutulautakunta

Tervolan kunta toimii maksajavirastona ja hallintoviranomaisena yhteistoiminta-alueellaan, joka kattaa seitsemän kuntaa ja kaupunkia. Päivitetty maksajavirastosopimus allekirjoitettiin toukokuussa 2023, ja maaseutuhallinnon tehtävät hoidetaan sopimuksen vaatimusten mukaisesti. Asiakaspalvelu on järjestetty hajautetusti, ja maaseututoimistot toimivat viidessä toimipisteessä. Henkilöstöresurssit ovat säilyneet vakiona (4,7 työntekijää). Vuonna 2023 tuenhakijoita oli yhteensä 537, ja määrän hieman vähentyessä vuonna 2024 hakijoita on 524. Maaseutuhallinto täyttää palvelutavoitteensa lakisääteisten tehtävien mukaisesti, kuten maataloustukien käsittely ja viljelijäkoulutusten järjestäminen. Henkilöstön osaamista kehitetään Ruokaviraston koulutuksilla, ja sähköisten palveluiden käyttöä edistetään.

Maaseutulautakunta on kokoontunut kahdesti ja toimintakatteeksi muodostui vajaa 13 tuhatta euroa.

3 Talouden strategiset tavoitteet

Taloutta koskeva strateginen linjaus oli tasapainoinen talous.

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut ovat kehittyneet alla olevan taulukon mukaisesti:

Emokunta:	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Vuosikate € / asukas	1 126	1060	980	1233	606	123	477	647
Vuosikate / poistot, %	328,5	279,8	598	188,2	154	27,8	121,7	150,3
Investointien tulorahoitus, %	192,1	204,7	157,2	422,6	182,3	32,9	109,2	307,3
Kassan riittävyys, pv	252	250,2	135,2	136,5	107,5	98,8	107,1	98,6

Taseen tunnusluvut kehittyivät seuraavan taulukon mukaisesti:

Emokunta:	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	87,5	86,4	80,2	78,8	77,2	75,4	76,6	76,3
Suhteellinen velkaantuneisuus %	30,1	30,2	25	24,9	27,5	31,6	27,5	26,6
Kertynyt yli/alijäämä per asukas	7 691	6822	6727	5808	5069	4661	4469	4326
Lainakanta per asukas	501	505	986	990	986	979	801	846

Kuntakonserni:	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	78,1	75,7	67	64,2	60,3	59,6	61	60,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	44,3	44,3	31,4	34,1	38,1	39,2	36,8	36,8
Kertynyt yli/alijäämä per asukas	8 940	7973	7427	6672	5795	5407	5723	5675
Lainakanta per asukas	1 035	1126	1927	2206	2326	2268	2136	2193

Tarkastuslautakunta arvioi, että Tervolan kunnan talous osoittaa positiivista kehitystä. Kunnan omavaraisuus on kasvanut edellisistä vuosista, ja lainakanta on pysynyt talousarvioraameissa.

4 Tuloskehitys ja investoinnit

Vuonna 2024 emokunnassa lainakanta 501 € / asukas toteutui 501 euron määräisenä ja kuntakonsernissa vastaavasti 1 035 euron määräisenä.

Investoinnit olivat yhteensä -1,6 miljoonaa euroa, joka on 187 tuhatta euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Investointiin oli varattu talousarviossa 4,2 miljoonaa euroa. Suurimmat investointimenojen alittumiseen vaikuttaneet tekijät olivat Mattisen kevyenliikenteen väylä -hankkeen viivästyminen, menot alittuivat 0,7 miljoonalla eurolla sekä vuokratalon rakentamisen siirtyminen, menot alittuivat 0,8 miljoonalla eurolla. Lisäksi useita pieniä hankintoja jätettiin tekemättä tai siirrettiin. **Tarkastuslautakunta kysyy miksi siirtoja tehtiin tai miksi hankintoja jäi näin paljon tekemättä?**

5 Henkilöstö

Kunnan palveluksessa oli vuoden 2024 lopussa yhteensä 136 henkilöä. Henkilöstön määrä laski 14 henkilöllä vuoden takaisesta. Tilikauden henkilöstökulut olivat kokonaisuudessaan 6,7 miljoonaa euroa (7,2 miljoonaa euroa vuonna 2023). Henkilöstön sairauslomapäivien määrä laski huomattavasti edellisvuoteen verrattuna päivien ollessa 7,2.

6 Talouden tasapainottamistoimenpiteiden arviointi

Tervolan kunnan taseessa oleva ylijäämä 31.12.2024 on 21,7 miljoonaa euroa (2023: 19,4 miljoonaa euroa). Asukasta kohti laskettuna ylijäämä on 7 691 euroa. *Tasapainotuksen toteutumisen arviointiin ei ole tarvetta.*

7 Sidonnaisuusilmoitukset- ja rekisteri

Kuntalaki säätelee luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden ilmoitusvelvollisuutta sidonnaisuuksista. Sääntelyn tarkoituksena on kunnan päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen. Sidonnaisuuksien ilmoittamisella ja rekisterin julkistamisella pyritään turvaamaan luottamus hallinnon riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen. Tämä uudistus ei kuitenkaan vaikuta henkilön velvollisuuteen ilmoittaa esteellisyydestä asioiden käsittelyssä. Sidos ei välttämättä estä osallistumasta päätöksentekoon.

Ilmoitusvelvollisia luottamushenkilöitä ovat kunnanhallituksen jäsenet, valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat, lautakuntien puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat sekä maan käyttö- ja rakennuslain tarkoittamia tehtäviä hoitavien toimielinten jäsenet. Velvollisuus koskee myös varajäseniä. Velvollisuutta ei sovelleta luottamushenkilöiden läheisiin.

Viranhaltijoista ilmoitusvelvollisuuden piirissä ovat kunnanjohtaja sekä kunnanhallituksen ja lautakuntien esittelijät. Viranhaltijoiden on lisäksi ilmoitettava sivutoimistaan.

Vuonna 2024 tarkastuslautakunta käsitteli sidonnaisuusilmoitukset ja antoi tiedot julkaistavaksi sidonnaisuusrekisteriin.

8 Yhteenveto

Tarkastuslautakunta toteaa, että Tervolan kunnan toimintakertomus ja tilinpäätös antavat oikean ja riittävän kuvan Tervolan kunnan taloudellisesta asemasta ja toiminnasta. Investointipaineen kasvulla voi olla vaikutusta kunnan talouteen tulevaisuudessa taloutta heikentäen.

9 Allekirjoitukset

Tervolassa 19. päivänä toukokuuta 2025

Matti Vaajoensuu
puheenjohtaja

Arja Heikkinen
jäsen

Juha Volotinen
jäsen

Paula Karjalainen
jäsen

Tervolan kunta
Tarkastuslautakunta

Maija-Liisa Ekorre
jäsen